

CONVO

KNNV afdeling Utrecht

Zomer 2019

Archief KNNV Utrecht

Hoogekampse Plas

Utrecht Rubriek

**Roeken en Kauwen:
vrienden of rivalen?**

Watertuintjes van Lombok

Mopperen en leuk nieuws!

Eerst even mopperen. Al jaren breken we ons in het bestuur het hoofd over de problemen met contributiebetaling, iets waar we eigenlijk helemaal niet mee bezig zouden moeten zijn, vind ik. We doen betaalverzoeken in Convo, Nieuwsbrief en op de website. Daarmee bereiken we dat halverwege het verenigingsjaar ongeveer de helft van de leden heeft betaald. Dit jaar is het iets meer dan de helft omdat de penningmeester nu ook betalingsherinneringen per e-mail verstuurd heeft. Maar van veel leden is het mailadres niet bekend bij de ledenadministratie. Vandaar de oproep in deze Convo om je mailadres door te geven als je dat nog niet deed, en de contributie te betalen als je dat nog niet deed. Vanwege de privacy zijn de lidnummers van de betreffende leden vermeld zoals die ook op de Convo staan. Dit is ook niet sluitend want huisgenootleden kennen vaak hun lidnummer niet. En zo ploeteren we voort.

De ALV heeft voor volgend jaar aangenomen dat de leden die voor 1 april hun contributie betalen €1 minder mogen betalen. Misschien dat dat stimulerend werkt. Overigens: de reden dat we niet voor acceptgiro's kiezen is een financiële, maar als de late betalers tot soms 2x per briefpost een herinnering moeten krijgen zijn we het geld dat we bespaarden al voor de helft weer kwijt.

Maar ik heb ook gelukkig weer wat leuks te melden. Op zondag 1 juni gaan duikers van duikteam Gejo te water in de Leidse Rijn om samen met KNNV-ers en buurtbewoners te proberen om onderhoud te plegen aan de watertuintjes van Lombok. Een aantal van de tuintjes is zo langzamerhand deels of geheel onder water verdwenen, en daar houden deze tuintjes niet van. Meer lees je in het artikel 'De watertuintjes van Lombok' in deze Convo. Overigens ben ik van plan om bij de KNNV landelijk een aanvraag in te dienen voor subsidie, de zogenaamde Ger van Zanen voucher ter waarde van €500, uit de nalatenschap van een overleden KNNV-lid. Heb je zelf een idee dat voor de uitvoering wel wat subsidie kan gebruiken, kijk dan op de landelijke site voor de voorwaarden. Je gaat later zeker meer over de watertuintjes horen.

Ezumakeeg (KNNV weekend 2018)

foto: Paul Damoiseaux

Voorpagina: Omgeving Bakkeveen (KNNV weekend 2009)

foto: Paul Damoiseaux

Inhoud

- 2 Mopperen en leuk nieuws
- 3 Notulen ALV 2019
- 5 Archief KNNV Utrecht
- 6 Van de Penningmeester
Hoogekampse Plas
- 10 Utrecht Rubriek
- 11 Roeken en Kauwen: vrienden of rivalen?
- 12 Activiteiten afgelopen periode
- 13 Activiteiten komende periode
- 14 Watertuintjes van Lombok
- 16 1000 Soortendag Lunetten
Activiteiten in Vogelvlucht

De afdeling Utrecht (1902) omvat Utrecht, Vleuten, De Meern, IJsselstein, Nieuwegein, Maarsse, De Bilt, Bilthoven, Houten en Vianen

Voorzitter: Cockie Streng;

voorzitter@utrecht.knnv.nl

Secretaris: Frans Coolen;

secretaris@utrecht.knnv.nl

Ledenadministratie: Frans Coolen;

ledenadministratie@utrecht.knnv.nl

Penningmeester: Maarten Drost;

penningmeester@utrecht.knnv.nl

Natuurhistorisch secretaris: Renee Lommen;

activiteiten@utrecht.knnv.nl

Webmaster: Cockie Steng;

webmaster@utrecht.knnv.nl

Public relations: vacature;

Redactie: Paul Damoiseaux;

redactie@utrecht.knnv.nl

PWG: Richard Janzen;

plantenwerkgroep@utrecht.knnv.nl

VWG: Leo Thijssen;

vogelwerkgroep@utrecht.knnv.nl

Erelid:

Mevr. P. Bouwmeester-Bels

Website: www.knnv.nl/utrecht

Notulen ALV 2019, KNNV afdeling Utrecht

door Frans Coolen

Aanwezig: Cockie Streng (voorzitter), Renee Lommen (natuurhistorisch secretaris), Maarten Drost (penningmeester), Frans Coolen (secretaris), Hans Dupont, Lies König, Richard Janzen (vanaf 20:30), Jouke van der Kamp, Lia Oosterwaal, Nine Ebben, Leni Sommeijer-Krijgsman, Rinus Sommeijer, Johannes J. Nieboer

Afgemeld: Corrie Buschman, Leo Thijssen, Nel van Meijeren
Gasten (Initiatiefgroep Vergroening Singel): Harmke van Dam, Ben Nijssen

Opening. Voorzitter Cockie Streng opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom.

Vaststellen Agenda. Er worden twee agendapunten toegevoegd: Stand van zaken afdelingsarchief en Kosten verzending Convo bij fusie Sandd en PostNL.

Notulen vorige ALV. De notulen van de vorige ALV's op 12 maart 2018 (zie de Convo zomereditie 2018) en 25 oktober 2018 (zie de Convo wintereditie 2018) worden ongewijzigd goedgekeurd.

Mededelingen. Nu de kraam is opgeheven, heeft Cockie een aantal spullen daaruit meegebracht. Die zijn vrij beschikbaar om mee te nemen.

Jaarverslagen (Algemeen, Plantenwerkgroep, Vogelwerkgroep, Activiteitenoverzicht).

Het Algemeen Jaarverslag wordt ongewijzigd goedgekeurd. Per 1 februari 2018 telt de vereniging 192 leden. Ook de verslagen van de Plantenwerkgroep, de Vogelwerkgroep (in Convo wintereditie 2018) en het Activiteitenoverzicht worden ongewijzigd goedgekeurd.

Balans 2018

Penningmeester Maarten Drost geeft een korte toelichting op de balans. De grootste inkomstenpost is de contributie van de leden. De grootste uitgavepost is de afdracht aan de landelijke KNNV. Het afdelingsweekend is nagenoeg kostenneutraal.

Er is een tekort van € 521,71. Dat is minder dan het begrootte bedrag van € 885,00. Het eigen vermogen bedraagt € 12.489,27. Dit is nog altijd ruimschoots voldoende om het tekort op te vangen. De balans en begroting zullen in de komende zomereditie van de Convo worden gepubliceerd.

Door leden een betalingsherinnering per mail te sturen, is het aantal leden dat al betaald heeft (70%) aanzienlijk hoger dan vorig jaar (39%). Voortaan zal in januari ook het eerste betalingsverzoek per mail verzonden worden. Maarten Drost zal proberen zoveel mogelijk emailadressen te krijgen van leden die nu nog niet per email bereikbaar zijn.

Om betaling van de contributie verder te stimuleren, gaat Maarten snelbetalende leden voortaan een 'bonus' van 1 euro geven. Dit komt erop neer dat leden die vóór 1 april betalen, het reguliere contributiebedrag in rekening wordt gebracht. Vanaf 1 april betalen leden 1 euro als bijdrage in de kosten van een herinnering per briefpost.

Kascontrolecommissie. De commissie, bestaande uit Corrie Buschman en Nine Ebben, heeft de financiële stukken gecontroleerd en alles in orde bevonden. De penningmeester wordt dan ook gedechargeerd.

De kascommissie 2019 zal bestaan uit Nine Ebben en Jouke van der Kamp.

Begroting 2019 en contributievoorstel 2020. Voor 2018 is ongeveer een verlies van € 980 begroot. We kunnen nog wel een tijdje interen. Een aanzienlijke contributieverhoging is dan ook niet nodig. De vergadering stemt in met de begroting.

Voor 2020 worden de volgende reguliere contributiebedragen voorgesteld en geaccordeerd:

Gewoon lid: € 29,75 (2019: € 29,00)

Huisgenootlid: € 12,00 (2019: € 11,50)

Jeugdlid: € 17,75 (2019: € 17,75)

Convolid: € 11,00 (2019: € 11,00)

Stand van zaken afdelingsarchief. Een oproep op de vorige ALV en in de Convo om het afdelingsarchief ergens onder te brengen heeft geen reacties opgeleverd. Cockie Streng en Frans Coolen hebben inmiddels het archief opgehaald bij Hans Dupont en in grote lijnen gefilterd. Wat overblijft zijn twee verhuisdozen en een kleinere doos met archiefmateriaal. Dit is tijdelijk ondergebracht bij Shurgard. De kosten hiervan zijn hoog, dus het is van belang om zo spoedig mogelijk het archief ergens definitief onder te kunnen brengen. Cockie heeft een plan van aanpak opgesteld. Met behulp van advies en richtlijnen van de Landelijke KNNV en de Gemeente Utrecht kan het archief worden opgeschoond, zodat het aan de Gemeente kan worden aangeboden. Lia Oosterwaal is bereid om het archief tijdelijk in huis te nemen, mits het binnen afzienbare termijn wordt opgeschoond en ondergebracht. De volgende personen hebben zich beschikbaar gesteld om op te schonen: Paul Damoiseaux, Lies König, Jouke van der Kamp, Nine Ebben en Lia Oosterwaal. Lia zal contact opnemen met Maarten Brinkman van het gemeentearchief. Op

basis van wat uit dit gesprek komt, zal verder actie worden ondernomen. Frans Coolen brengt het archief naar Lia Oosterwaal. Cockie Streng stuurt adviezen en richtlijnen naar Lia Oosterwaal.

Ook de dia's van Kees Marsman moeten nog definitief gearchiveerd worden. Op dit moment staan 3 dozen met dia's bij Cockie Streng. Archiveren en eventueel digitaliseren is alleen zinvol als de dia's goed gedocumenteerd zijn. Johannes J. Nieboer kende Kees Marsman goed en volgde vele cursussen. Mogelijk kan hij een relatie leggen tussen dia's en cursusmateriaal. Richard Janzen noemde de naam van Bert Schalkx, een bomendeskundige, die mogelijk kan helpen bij identificatie van dia's.

Verzending Convo. Momenteel wordt de Convo verstuurd door Sandd tegen een gunstig tarief. Inmiddels is bekend dat Sandd wordt overgenomen door PostNL, zodat te verwachten is dat de tarieven omhoog zullen gaan. Er staat nog niets vast, maar we kunnen al wel een anticiperend besluit nemen. Er zijn verschillende opties:

1. De Convo verschijnt voortaan uitsluitend digitaal. Een aantal aanwezige leden zegt zelden of nooit een tijdschrift digitaal te lezen. Ook al omdat veel leden geen email hebben of niet aan ons hebben doorgegeven, heeft deze optie niet de voorkeur. We kunnen dan niet meer gebruik maken van de diensten van Editoo. Nieuwe software gebruiken voor het opmaken zal veel werk kosten. Deze optie leidt tot een verlaging van de contributie met €7,50.

2. We accepteren de tariefverhoging. Op basis van het huidige tarief is dit €3,50 per jaar.

3. De Convo drukken in een hogere oplage, 250 in plaats van 200. Volgens de huidige tarieven van PostNL zijn dan de verzendkosten veel lager. De balans van hogere drukkosten en lager tarief komt erop neer dat de kosten in vergelijking met de huidige situatie € 85,50 per editie hoger zijn (bij gelijkblijvende contributie). Om dit te compenseren is een contributieverhoging van € 1,75 nodig. Het overschot aan Convo's kunnen we verspreiden binnen allerlei instanties, zoals bibliotheken. Dit zal onze naamsbekendheid vergroten.

We kunnen vragen aan de leden wie bereid is om de Convo alleen digitaal te ontvangen. Voor leden die hiervoor kiezen leidt dit tot een contributiekorting van € 7,50.

De vergadering besluit om de optie met de hogere oplage te kiezen vanaf het moment dat de overname definitief is. Na 2 of 3 edities zal deze aanpak geëvalueerd worden. Als de overname vóór 2020 plaatsvindt, dan is het bestuur gemachtigd de contributie van 2020 aan te passen om de extra kosten te compenseren.

Rondvraag. Er zijn geen punten voor de rondvraag.

Na het officiële gedeelte geeft Ben Nijssen, bijgestaan door Lies König en Harmke van Dam, allen leden van de Initiatiefgroep Vergroening Singel, een enthousiaste presentatie over de opzet en de resultaten van hun activiteiten. Johannes J. Nieboer zal komend seizoen de vegetatie van de singels monitoren en roept leden op om hieraan mee te doen.

Begroting							
Baten	Inkomsten 2018	Begroet 2018	Begroting 2019	Laaten	Uitgaven 2018	Begroet 2018	Begroting 2019
1 Rente	19,58	20,00	5,00	1 Bestuurskosten	200,00	150,00	200,00
2				2 Bankkosten	225,21	220,00	220,00
3				3 Convo printen / verzenden	1393,73	1.420,00	1.500,00
4				4			
5				5			
6				6			
7				7 Abonnementen	40,00	40,00	40,00
8 Contributie 2018	4.963,23	4.900,00	4.960,00	8 Afdelingshoofdbegroting	3.707,75	3.700,00	3.700,00
9 Afdelingsweekend 2018	2.070,00	1.840,00	1.120,00	9 Afdelingsweekend	2.087,56	1.840,00	1.120,00
10 Kraamvogelweekend	800,00			10 Kraamvogelweekend	783,04		
11 Plantenwerkgroep				11 Plantenwerkgroep	84,00	200,00	100,00
12 Vogelwerkgroep				12 Vogelwerkgroep		25,00	25,00
13 Lezingen, excursies, korte		225,00		13 Lezingen, excursies, korte	249,99	400,00	250,00
14 Boekenbestelservice	98,48	70,00	100,00	14			
15 Promotie				15 Promotie			
16 Kraam verkoop (jaarte jaar)	34,00			16			
17				17			
18 Overige inkomsten / giften	16,00	55,00		18			
19 Bijdrage uit reserve		PM	PM	19			
20 Overige inkomsten				20			
21 Totaal	7.985,56	7.110,00	8.175,00	Totaal	8.507,27	7.995,00	7.155,00
22 Resultaat (balans)	521,71	885,00	980,00				

Balans					
Regel	Omschrijving	Bezittingen		Schulden en eigen vermogen	
		1 januari 2018	1 januari 2019	1 januari 2018	1 januari 2019
1	ASN milieusparen	11074,42	11094,00		
2	ING zakelijke rekening	2286,95	1962,82		
3					
4					
5					
6	Kas (wisselgeld kraam)	27,00	43,00		
7					
8					
9	Contributie			600,75	653,25
10	Afdelingsweekend	475,50	0,00		
11	Boekenbestelservice				
12	Giften			2,00	0,00
13	Kraamvogelweekend			150,00	0,00
14					
15	Rente	19,58	0,00		
16	Lezingen en excursies		42,70	115,72	0,00
17	Diverse rekeningen				
18	Kraam verkoop				
19					
20					
21		13885,45	13142,52	874,47	653,25
22	Eigen vermogen			13010,98	12489,27
23	Toename eigen vermogen				-521,71
24					

Boekenbestelservice KNNV

Raadpleeg de website van de KNNV-uitgeverij (www.knnv-uitgeverij.nl) of de advertenties van de KNNV-uitgeverij in Natura. Informeer naar de prijs bij de afdeling Utrecht die veelal een korting geeft aan leden van 20% of meer ten opzichte van de website-prijs.

Informatie en bestellen per e-mail: penningmeester@utrecht.knnv.nl

Bij bestelling ontvangt U een factuur met bestel- en leveringsinformatie. Betaling van de factuur bevestigt de bestelling. Eénmaal per maand worden de bestellingen verzameld en uitgeleverd.

U-pas zaken

U-pashouders kunnen hun contributie bekostigen uit hun budget. U-pashouders die lid willen worden kunnen zich wenden tot de penningmeester: penningmeester@utrecht.knnv.nl

Om in aanmerking te komen voor een U-pas gelden voorwaarden t.a.v. het inkomen die vermeld staan in www.u-pas.nl. U kunt ook bellen met 088-2030630.

In de weer met het archief van de KNNV Utrecht
foto: Paul Damoiseaux

Archief van KNNV Utrecht

door Paul Damoiseaux

Tot begin dit jaar stond het archief van de KNNV Utrecht bij Hans Dupont, onze vorige penningmester, weggestopt in een vijftal verhuisdozen. Zoiets kun je niet tot in de eeuwigheid laten verstoffen. Maar wat doe je ermee? Waarvoor kun je het gebruiken? Moeten al die dozen meeverhuizen met de wisselende bestuurders die de afdeling heeft? Zodat ze weer enkele jaren een nieuwe zolder bevolken?

Contact van Lia Oosterwaal met Het Utrechts Archief bracht uitkomst. Het Archief berichtte: *Wij nemen graag archiefmateriaal van de Utrechtse afdeling van uw vereniging op. Ik zit wat in dubio over wát we dan precies het bewaren waard vinden..... Ik zou namelijk denken dat als we van uw vereniging het ledenblad en de verslagen van ledenvergaderingen (en eventueel ook van bestuursvergaderingen) bewaren, we dan een prima overzicht hebben van de wel&wee van de club. Want we bewaren archiefmateriaal om achteraf te kunnen reconstrueren waar een vereniging voor stond, wat er gebeurde, hoe dat verliep en met&voor wie dat allemaal werd gedaan. Er worden bijvoorbeeld veel excursies gepland en ondernomen. Ik denk dat daar in het ledenblad verslag van wordt gedaan? En uitkomsten van bijvoorbeeld vogeltellingen: komt dat daar niet ook in terug?*

Gewapend met nog wat verdere aanwijzingen van het Archief hebben Lia Oosterwaal, Lies König, Nine Ebben, Jouke van der Kamp en Paul Damoiseaux vervolgens een lange avond de dozen doorgespit (en herinneringen opgehaald). Alles is gereduceerd tot één doos en overgedragen aan het Archief.

De exercitie leverde twee punten op die hier vermeld dienen te worden.

Ontbrekende CONVO's: van de jaargangen die in de archiefdozen voorkomen zijn bijna alle jaargangen compleet. Uit de hele serie ontbreken slechts negen exemplaren.

Jaargang 88, nr 1 en 2 (1990); Jaargang 94, nr 4 (1996); Jaargang 96, nr 4 (1998); Jaargang 97, nr 4 (1999); Jaargang 103, nr 4 (2005); Jaargang 104, nr 3 (2006); Jaargang 107, nr 4 (2007); Jaargang 111, nr 1 (2012).

En het tweede punt: in de verhuisdozen begint het archief pas in 1963. Wat is er voor die tijd met het archief gebeurd? Is er iemand die daar iets over kan vertellen?

Ben je in het bezit van de ontbrekende CONVO-exemplaren en/of weet je meer van het archief vóór 1963, neem dan contact op met Lia Oosterwaal (liaosterwaal@gmail.com).

Digitale landelijke nieuwsbrief van de KNNV

Al ruim 5000 leden van de KNNV ontvangen elke maand de landelijke KNNV nieuwsbrief. Hierin vindt u nieuws van de KNNV, projecten, excursies, lezingen en boeken. Iedereen kan zich voor deze gratis nieuwsbrief aanmelden, ook niet-leden van de KNNV. Aanmelden kan via www.knnv.nl/digitale-nieuwsbrief en daar kunt u ook de laatste nieuwsbrief vinden.

Maandelijkse digitale nieuwsbrief afdeling Utrecht

Aan het begin van elke maand sturen we de nieuwsbrief met de activiteiten van de maand naar alle e-mailadressen die ons bekend zijn. Om u te herinneren aan activiteiten in de komende maand en soms ook met aanvullende informatie. Ontvangt u de nieuwsbrief nog niet? Geef uw e-mailadres door aan de ledenadministratie@utrecht.knnv.nl, dan sturen we de nieuwsbrief ook naar u!

U kunt natuurlijk ook hier kijken: www.knnv.nl/utrecht

Van de penningmeester: Zoek je nummer!

door Maarten Drost

Zoals te lezen is in de notulen van de ALV van maart 2019, probeert de penningmeester (en de vereniging) zo efficiënt mogelijk de contributie van de leden te innen. Betalingsherinneringen per post versturen is een dure aangelegenheid, vandaar het verzoek om je e-mailadres door te geven aan de penningsmeester. Van een aantal leden is dat adres reeds bekend, van een groot aantal leden nog niet. Vandaar de actie: **ZOEK JE NUMMER**.

Jouw lidnummer staat op de laatste badzijde van deze Convo, links boven je naam en adres.

Mogelijk staat jouw lidnummer ook in een kolom van onderstaande tabel.

leden van wie het e-mailadres niet bekend is		leden van wie de contributie op 10 mei nog niet ontvangen is	
62	7360	62	9273
947	7569	1167	9395
1167	7658	1416	9434
1997	7765	1997	9456
2256	7974	2256	9568
2263	8005	2265	9646
2265	8235	2281	10309
2281	8488	2285	10329
2285	8671	2286	10782
2286	9434	2302	10923
2288	9475	3812	11078
2299	9646	4059	11394
2302	10074	4302	11404
2309	10329	4408	11832
2823	10782	4939	22452
3247	10923	5094	22492
3744	11230	5141	22715
3812	11404	5380	23868
4059	11832	5419	23918
4302	22452	5840	24603
4361	23918	5877	24902
4408	24902	6060	25029
4939	25716	7303	25716
5094	26965	7360	25827
5380	28053	7569	26393
5419	28089	7658	26965
5840	27822	7765	27065
5877	28171	7974	27266
6060		8235	27340
6298		8488	27677
6612		8671	27822
7303		8959	27899
			28053

Als je nummer niet in een tabel staat: Mooi!

Als je lidnummer in kolom 1 of 2 staat: stuur dan een a.u.b. je e-mailadres naar ledenadministratie@utrecht.knnv.nl. Dan kan ik je voortaan per mail bereiken. Dat scheelt mij tijd en de vereniging geld (postzegels!).

Als je nummer in kolom 3 of 4 staat: volgens mijn administratie heb je je contributie 2019 nog niet betaald. Graag zo snel mogelijk betalen (zie laatste bladzijde van deze Convo het groene kader voor details); of als je al wel betaald hebt, mij een mail sturen met de datum waarop je betaald hebt.

Hoogekampse plas De Bilt

De rol van de Vogelwacht bij totstandkoming van nieuwe natuur

door Wigle Braaksma (Vogelwacht Utrecht, afdeling De Bilt/Zeist)

Aan de noordoostzijde van de stad Utrecht, bij Fort Voordorp en de Biltse sportvelden, ligt de Hoogekampse plas. Hieronder wordt het ontstaan en de historie van deze plas geschetst, vervolgens wordt de bemoeienis van de Vogelwacht Utrecht met deze vogelrijke locatie toegelicht en tenslotte wordt vooruitge- blik naar de nabije toekomst.

Hoogekampse Plas

bron: Google Maps

Van zandwinning en vuilstort naar natuurontwikkelingsgebied

Deze diepe plas - door omwonenden nog steeds aangeduid als "het stinkgat van Groenekan"- heeft een bijzondere geschiedenis. De plas is bijna 50 jaar geleden ontstaan door zandwinning voor de aanleg van de A27 en wordt vervolgens in de jaren 1974-1977 benut voor het storten van allerlei afval. Omdat de stort tot een lokaal milieuschandaal leidt (met gezondheidsklachten van bewoners uit Groenekan en Maartensdijk; gevolg van waterstofsulfideproductie door anaerobe bacteriële afbraak van melkpoeder) wordt de afvalstort gestaakt. Na noodmaatregelen (storten van kalizouten en aanbrengen van luchtpompen) wordt de afvalbodem in 1978-1979 vervolgens bedekt met licht verontreinigd slib, afkomstig uit het Amsterdam-Rijnkanaal.

bron: DUIC, augustus 2016

Nadat deze plas decennia eigendom is van de provincie Utrecht, wordt Het Utrechts Landschap in 2003 eigenaar en is het streven om de plas een natuurbestemming te geven, mede in het kader van de EHS-verbinding tussen Kromme Rijngebied en Noorderpark.

In 2008 wordt het plan van Utrechts Landschap gepresenteerd om de plas te verondiepen om de ecologische waarden te vergroten. Enerzijds kan verondieping -met licht verontreinigde partijen grond en slib, gevolgd door afdekking met schone bovenlaag- de lokaal nog steeds zwaar verontreinigde bodem (o.a. PCB's en dioxines?!) de waterkwaliteit verbeteren. Anderzijds kan door verondieping -met name langs de oevers en rondom nieuw aangelegde eilandjes- oevervegetatie ontstaan die voor moerasvogels broed- en schuilgelegenheid biedt. Omdat vooral oudere omwonenden nare herinneringen hebben aan de eerdere verondieping met afval en omdat Utrechts Landschap en het bedrijf die het verondiepingsproject gaat uitvoeren (Dekker van de Kamp, later K3Delta en nu Grondbank genaamd) zoeken naar draagvlak bij bevolking, wordt in februari 2008 een informatieavond georganiseerd, via lokale media en sites informatie verstrekt en een KlankBordGroep opgericht. In deze KBG zitten vertegenwoordigers van 9 organisaties: naast Utrechts Landschap en Grondbank tevens: Stichting Brigida, Dorpsraad Groenekan, Stichting Milieuzorg Zeist, IVN, Groenekans Landschap, gemeente De Bilt en Vogelwacht Utrecht

Voorgesteld eindbeeld van de Hoogekampse Plas na uitvoer van de werkzaamheden. Boven een doorsnede van de noordzijde van de plas in de eindsituatie. Onder de zuidzijde van de plas.

Bron: Dekker Van de Kamp & Stichting Het Utrechts Landschap 2008

In mei 2010 starten de stortactiviteiten van grond- en baggerspecie in de plas. Doel is om de plas gedurende 6 jaar met circa 1 miljoen kubieke meter grond/bagger te verondiepen waarbij het noordelijk en zuidelijk deel globaal 1 en 10 meter waterdiepte zullen houden en in het noordelijk deel 7 vogeleilandjes worden gecreëerd. Als gevolg van de economische crisis (2008-2014) stagneert aanbod en aanvoer van partijen grond/bagger echter dramatisch, waardoor ook het verondiepingsproces van de Hoogekampse plas sterk vertraagd wordt.

Inmiddels is de economische situatie weer dusdanig dat mogelijk al in juli 2019 de stortactiviteiten zijn voltooid en het verondiepingsproject toch nog voor 2020 wordt afgerond!

De plas in 2017. Dit beeld laat goed zien dat het noordwestelijk compartiment door de lage waterstand begroeid raakt. Het linkerdeel van de plas blijft ondiep en zal na afronding enkele vogeleilandjes herbergen. Het rechterdeel blijft dieper maar verkrijgt flauw aflopende oevers.

Foto: Wigle Braaksma

Onderzoek, bescherming en educatie: rol van Vogelwacht bij Hoogekampse plas

In februari 1958 werd de provinciale Vogelwacht opgericht in de Bilt en had als doelstelling om onderzoek naar, bescherming van en educatie over vogels te bevorderen. Mijn vader (Sjoerd) was een van de oprichters en heeft mij veel over vogels geleerd. Via mijn vader ontmoette ik ook zijn collega Bert Bos, die 10 jaar broedvogeltellingen verrichtte op landgoed Sandwijck (waar ik nu 37 jaar woon), de gemeente De Bilt in 1964-1966 integraal op broedvogels onderzocht (met Kees Scharringa en Bob Loos; Avifauna van Midden Nederland) en later voorzitter werd van de Vogelwacht.

Het was Bert Bos die mij vertelde over de bijzondere betekenis van de ontgrondingsplas: broedende ijsvogel, oeverzwaluwen en zelfs een bewoonde dassenburcht! Mijn eerste voorjaarsblikken in de 80-er jaren op de plas (vanaf de zuidwal, na sprong over slootje) leken hallucinogeen: circa 2000 eenden, vooral duik- (kuif- en tafel-) maar ook grondeenden (wilde eend, slobend, krakeend en smient) die rondzwommen en deels ook foerageerden. En dat op 1500 meter afstand van mijn woonplek (landhuis Sandwijck)!

'Duikeenden'

bron: www.anaburen.nl/vogels

Als in mei 1992 een recreatief fietspad wordt opengesteld aan de westzijde van de Hoogekampse plas en ik leuke vogelsoorten waarneem, besluit ik om hier watervogels wekelijks te gaan monitoren (tellen/registreren). Natuurlijk ben ik niet alleen: na opening van fietspad neemt het aantal bezoeken door vogelaars en waarnemingen van vogels sterk toe. In De Kruisbek (blad voor leden van de provinciale Vogelwacht) wordt in 1994 door mij een artikel gepubliceerd met de resultaten van twee jaar (water)-vogelonderzoek op en rond deze diepe plas (1). Tijdens de wekelijkse tellingen van watervogels blijkt de plas vooral gedurende de trektijden en in de wintermaanden van betekenis voor ondermeer zwaluwen, sterns en meeuwen (voorjaar), maar ook voor roerdomp, non en duikeenden (winter). Opvallend is dat merendeel van de watervogels op de relatief rustige zuid- en oostzijden van de plas pleisteren. In latere jaren worden vooral door Kees Rozier veel vogelgegevens verzameld en online gepubliceerd (2). Nadat Kees (die veel mensen door zijn telescoop bij de plas naar vogels liet kijken) in augustus 2015 overlijdt, wordt ter nagedachtenis aan hem in juni 2016 een bank met herinneringsplaque onthuld bij de reeds aanwezige telescoop aan de noordzijde van de plas. De laatste jaren worden veel waarnemingen verricht door enkele deskundige vogelaars die ondermeer veel aandacht schenken aan trekvogels (3).

'Grondeleenden'

bron: diertjevandedag.classy.be

In november 1993 wordt door de Landinrichtingscommissie (LIC) het Voorontwerp Herinrichting Noorderpark gelanceerd. De naam (Noorderpark) wordt gebruikt als aanduiding voor het eeuwenoude, voornamelijk agrarische cultuurlandschap rond Westbroek en Tienhoven ten noorden van Utrecht. Doel is om de agrarische, recreatieve en natuurwaarden en -potenties van dit 5900 hectare omvattende gebied te vergroten. Onderdeel van de eerste plannen betreft ook het (verder) ontsluiten van de Hoogekampse plas: aanleg van fiets-/wandelpaden op zuid- en oostzijde van de plas. Omdat bekend is dat op de oostoever schaarse (vogel)soorten voorkomen, verzoeken enkele leden van de Vogelwacht de LIC om dit infrastructurele ontsluitingsplan niet uit te voeren. Daarbij verwijzen zij tevens naar de rustfunctie die deze plas vervult voor watervogels. In latere versies van deze zuidoosthoek van LIC Noorderpark ontbreken nadere voornemens tot asfaltering/ontsluiting van vernoemde zuid- en oostoevers...

Als in februari 2008 een informatiebijeenkomst van Utrechts Landschap en Dekker/van de Kamp over het verondiepingsplan van de plas wordt georganiseerd op een voor mij geblokkeerde datum, verstuur ik een brief (namens de Vogelwacht) met 15 kritische vragen. Spoedig ontvang ik een inhoudelijke reactie en een verzoek om deel te nemen aan een -op te richten- KlankBord-Groep. Ik besluit mee te doen en heb inmiddels 22 overleggen bijgewoond, waarbij ik vogel-gerelateerde zaken agendeer of memoreer.

Foto is begin mei gemaakt, kort na start van nestgang-graafactiviteit in nieuwe oeverwaluwand.

Foto: Wigle Braaksma

Enkele malen verzoek ik -met succes- om bepaalde verondiepingsactiviteiten uit te stellen: storten tijdens vorstperiodes en gebruikmaking van werkdammen vanwege broedende oeverzwaluwen. Herhaald word ik benaderd door collega-vogelaars met vragen of zorgen rond het verondiepingsproject. Een informatief artikel over de kansen en bedreigingen van het project voor de biodiversiteit wordt in 2011 in de reeds genoemde Kruisbek gepubliceerd (4). Verstoring tijdens werkzaamheden, aantrekkingskracht van de plas op recreanten en vissers, onrust door gebruik van het westelijke recreatieve pad en zorg rondom

chemische en hydrologische gevolgen van de stort-activiteiten worden als zorgpunten genoemd. Laatstgenoemde mogelijke risico's worden door diverse instanties gemonitord en de resultaten daarvan worden standaard geagendeerd en besproken in de KBG.

Naast onderzoek en beschermingsgerichte activiteiten vormt educatie een derde doel van onze Vogelwacht. Hoewel de meeste ervaren vogelaars individueel deze plas bezoeken, worden interessante vogelwaarnemingen veelal snel (per app-groep of online) gedeeld. Bovendien zijn er veel vogelaars die nieuwsgierige wandelaars of fietsers meer vertellen over ter plekke aanwezige vogels en hun kijker of scoop beschikbaar stellen. Op 19 mei 2018 waren ruim 150 bezoekers naar de plas gekomen om deel te nemen aan vogelexcursies die door de jubilerende lokale afdeling van de IVN (50 jaar) en de provinciale Vogelwacht (60 jaar) in het kader van de nationale Vogelweek (Vogelbescherming) waren georganiseerd. Hierbij werd prettig samengewerkt met Utrechts Landschap, Grondbank en Groenekans Landschap en voor veel deelnemers bleek de plas en de aanwezige vogels erg aantrekkelijk. Op 6 oktober 2018 werd opnieuw een publieksevenement georganiseerd door de jubilerende verenigingen. Op deze, door Vogelbescherming gecoördineerde EuroBirdWatch, waren circa 30 deelnemers getuige van de herfsttrek bij de Hoogekampse plas (5).

Bezoekers lopen tijdens de Week van het Landschap 'over het water'
Bron: www.vierklank.nl/nieuws/algemeen/24913/voortgang-herinrichting-van-de-hooge-kampse-plas

De nabije toekomst: oeverzwaluw-kolonie, vogelkijkscherm en vogeleilandjes

Al in februari 1994 heeft de Vogelwacht haar ideeën kenbaar gemaakt bij de LIC ten aanzien van mogelijke bedreigingen en kansen voor vogels van deze plas. In 2008 wordt aan de huidige eigenaar (Utrechts Landschap) gevraagd of er -na afronding van het verondieppingsproces- voor vogels en vogelaars enkele voorzieningen kunnen worden geregeld. Daarbij wordt gedacht aan het creëren van vogeleilanden (met rust- en mogelijk ook broedmogelijkheden voor watervogels), naast (met riet en struweel) begroeide oevers ook deels steile wand(en) voor ijsvogel en oeverzwaluw plus eventueel een vogelkijkhut. Deze onderwerpen zijn herhaald besproken binnen de KBG en er is bereidheid en budget om deze voorzieningen te realiseren.

In feite is reeds in 2018 een oeverzwaluwwand aangelegd, waarbij echter helaas ongeschikte grond was benut. In maart 2019 is een nieuwe (meer zandige) wand gerealiseerd die nu -begin mei- in gebruik is genomen door nestelende zwaluwen! Een (ook voor rolstoelgebruikers toegankelijk) vogelkijkscherm zal dit najaar geplaatst worden in de zuidwesthoek van de plas.

Het toekomstig beheer van de vogeleilanden is een meer complexe uitdaging. Als de eilandjes permanent droog staan, zal snel sprake zijn van vegetatieontwikkeling die zowel landschappelijk als avifaunistisch minder gewenst lijkt. Onderhoud door Utrechts Landschap samen met vrijwilligers van Vogelwacht en eventueel IVN of Groenekans Landschap wordt overwogen, waarbij het streven is om niet alle eilanden gelijktijdig te ontdoen van vegetatie. Momenteel wordt door een boswachter van Utrechts Landschap gewerkt aan een inrichtings-/beheerplan waarbij ook leden van de KBG worden uitgenodigd om mee te denken. Omdat de plas vooral gevoed wordt door hemelwater en regulering van de waterstand slechts beperkt mogelijk is, zal worden bezien wat de optimale hoogte, bodemsamenstelling en onderhoudsfrequentie van deze eilanden zou kunnen zijn.

Beeld hoe het nog te plaatsen Cortenstaal vogelkijkscherm er gaat uitzien.

Foto: Wigle Braaksma

Tot slot

Dat het verondieppingsproces van de Hoogekampse plas -vanaf de voorbereiding (2008) en start (2010) tot op heden- een opmerkelijk transparant proces met relatief veel media-aandacht is, kan voor een belangrijk deel worden verklaard door de geschiedenis van deze plas (6). Juist omdat de eerdere stort in deze plas tot ongewenste ontwikkelingen leidde, zijn zowel terreineigenaar (Utrechts Landschap) als projectuitvoerder (Grondbank) zich bewust van het belang om zorgvuldig te communiceren met omwonenden en een herhaling van een milieuschandaal te voorkomen door zorgvuldige keuring van de te storten partijen grond en bagger.

Omdat KNNV-leden/lezers van deze Convo mogelijk geïnteresseerd zijn in een bezoek aan deze vogelrijke plas, is de Vogelwacht Utrecht bereid om een korte vogelexcursie te organiseren. Op zaterdag 7 september 2019 van 09:00-11:00 uur zijn deelnemers welkom op de Hoogekampse plas. Graag voor 5 september aanmelden per email: bwigle@hotmail.com. Deelnemers zullen op 5 september 2019 per email nader geïnformeerd worden over deze excursie.

Noten:

- (1) Wigle Braaksma: De "Hoogekampse plas" Tellingen van wintervogels van 1992 t/m 1994; In: de Kruisbek 1994, #4; pg. 57-66
- (2) Zie op internet: waarneming.nl -> Groenekan Hoogekampse plas
- (3) Zie (2) en op internet ook: trektellen.org Land: Nederland locatie: Hoogekampse plas De Bilt
- (4) Bart de Knecht: Natuurontwikkeling door verondieping in de Hoogekampse Plas?; In: de Kruisbek 2011, #1; pg. 20-26
- (5) Verslag van deze jubileumactiviteit is te vinden op de sites van Vogelwacht Utrecht (afdeling De Bilt excursieverslagen 19 mei 2019) en van Biltse huis-aan-huisblad De Vierklank (krantenarchief Hoogekampse plas)
- (6) Zie o.a. publicaties in De Vierklank en (5)

Utrecht Rubriek

van, door en voor KNNV-ers uit de regio
deze keer door: Leni Sommeijer

Toen wij (Rinus en ik met onze twee dochters) vanuit Maarssenbroek naar Utrecht gingen verhuizen, wilden we graag een volkstuin. In Maarssenbroek hadden we een volkstuin aan de spoorlijn van Utrecht naar Amsterdam, zoals er in die tijd veel volkstuinen langs de spoorlijnen waren.

De Winklerlaan werd de nieuwe stek, dat was in 1988. Om de hoek is er de volkstuinvereniging De Driehoek. Om er een volkstuin te huren moest je wel lid worden van de Volksbond ter voorkoming van drankmisbruik. Wie een tuin moest onderhouden, had immers geen tijd meer om in de kroeg te zitten. Dit is nu niet meer zo.

Ik vond het een hele leuke tuin en vind dat nog steeds. Nu is de aanblik van de volkstuin heel anders. Toen ik er met de tuin begon waren het bijna alleen groentetuinen. Nu zijn het voornamelijk bloementuinen. Zelf heb ik 3/4 groente en een bloemengedeelte. Verder staan er zo'n 30 appel- en perenbomen, de hobby van Rinus. De sloten met aan weerszijden oude fruitbomen zijn een blikvanger.

*Brede wespenorchis en verwilderde Kievitsbloem
foto: Leni Sommeijer*

De sloten zijn nog uit het oorspronkelijke landschap. De slootkanten worden pas in juni gemaaid zodat er mooie bloeiende bermen zijn met wilde planten. Tijdens wat rondstruinen op de tuin een jaar of zes geleden ontdekte ik een plek waar de Brede wespenorchis groeide, eerst waren er drie nu zijn er acht. De eerste jaren heb ik een beetje geheim gehouden dat er orchideeën waren, later in een nieuwsbrief geschreven dat er orchideeën te vinden zijn op de tuin. Sinds ik de orchideeën heb ontdekt houd ik de plek schoon, want anders wordt het overwoekerd door bramen en ander opschietend groen.

Een andere keer zag ik in het vlinderbosje een kievitsbloem en dacht dat het een wilde was. Naar Waarneming.nl gestuurd, maar daar werd ik gecorrigeerd: wilde kievitsbloemen zijn zeldzaam. Het was een verwilderde uit iemand zijn tuin ontsnapt.

In de winter als het gesneeuwd heeft en je als eerste op de tuin bent en jouw voetstappen dus ook de eerste zijn is het een waar genoegen om er rond te lopen. Ook maak ik regelmatig een rondje om naar vogels te kijken. De Driehoek hoort nu bij de Groene Kop Tuindorp Oost, is vrij toegankelijk voor publiek, het hek sluit wel op een bepaalde tijd afhankelijk van het seizoen.

Ik vind deze volkstuin mijn favoriete plekje in Utrecht.

*Winterbeeld van de volkstuin
foto: Leni Sommeijer*

Roeken en Kauwen: vrienden of rivalen?

door Frans Coolen

Sinds een aantal jaren volg ik de roekenkolonie aan de Europaweg in De Meern en houd bij of die groter of kleiner wordt (zie de zomereditie 2018 van de CONVO). Dat doe ik door in het voorjaar tijdens de broedperiode het aantal nesten in het groepje nestbomen te tellen. In 2017 en 2018 telde ik respectievelijk 43 en 42 nesten. Dit jaar kwam het aantal nesten op 31, een flinke afname dus. Het is natuurlijk te hopen dat dit een natuurlijke fluctuatie is, maar ik ben er niet helemaal gerust op. Roeken maken veel kabaal, dus als ze met z'n velen zijn, kun je dat niet alleen zien maar ook goed horen. Het viel mij op dat de roeken regelmatig met vele tegelijk uit de groep nestbomen opvlogen, waarschijnlijk om te foerageren. Een gering aantal roeken bleef achter. Het was dan een tijdje behoorlijk stil bij de bomen. Na ongeveer een kwartier keerden ze grotendeels terug en was het weer een kabaal van jewelste. Ik telde ongeveer 45 – 50 roeken, in ieder geval veel meer dan het aantal nesten, dus in lang niet alle nesten zat op dat moment een vogel te broeden.

Dit jaar zijn er minder nesten dan vorig jaar. Vooral in de bomen links zijn er minder nesten.

foto: Frans Coolen

Deze keer telde ik de nesten in de avonduren (op 1 april), vanaf pakweg 2 uur voor zonsondergang. Ik besloot bij de nestbomen te blijven totdat het donker werd. De aanleiding hiervoor was dat ik merkte dat een grote groep van meer dan 200 kauwen voortdurend boven de nestbomen van de roeken zwermde. Kauwen zijn evenals roeken luidruchtig, maar het geluid dat ze maken is goed te onderscheiden van dat van de roeken. Ze maakten al roepend een paar rondjes om de nestbomen en zwermde dan weer verder of gingen massaal in een paar bomen aan de andere kant van de weg zitten op ongeveer 50 – 75 meter

Een roek vliegt mee in een zwerm kauwen.

foto: Frans Coolen

afstand van de nestbomen. Dit zwermen herhaalde zich voortdurend. Kauwen slapen regelmatig massaal samen in een boom of groepje bomen. Het leek erop dat ze op zoek waren naar een geschikte slaapplek.

Ook als de meeste roeken even weg waren, bleven de kauwen rondjes vliegen. Aanvankelijk dacht ik dat de kauwen niet in de bomen van de roeken gingen zitten, maar toen ik een paar dagen later weer ging kijken, zag ik dat op het moment dat de roeken grotendeels wegwaren om te foerageren er 10 -15 kauwen in de roekenbomen vlogen en daar verbleven, zelfs nadat de meeste roeken weer waren teruggekeerd. Wel vlogen ze voortdurend massaal weer uit de bomen, vaak tegelijk met opvliegende roeken.

Tot mijn verbazing merkte ik dat voortdurend een paar roeken in de zwerm kauwen bleven meevliegen. Dat was duidelijk te horen aan de geluiden die uit de zwerm kwamen: het was vooral kauwenkabaal, maar onmiskenbaar was er af en toe het geroep van een roek tussen te horen.

Soms maakte zich uit de zwerm een roek los en ging die ergens in een nestboom zitten. Het viel me op dat er geen teken van vijandschap tussen de roeken en de kauwen te zien was. Het zwermen was een heel levendig en luidruchtig gebeuren. Schermutselingen heb ik niet waargenomen. Over dat roeken deelnemen aan slaapvluchten van kauwen heb ik op internet niet veel kunnen vinden, alleen een korte melding daarvan op www.roek.nl.

Toen het echt donker begon te worden, verzamelden alle roeken zich in hun nestbomen, zo te horen aan hun voortdurende geroep, en bleven daar zitten. Kauwen vlogen nog wel regelmatig rond. Even later vlogen enkele tientallen kauwen de roekenbomen in en bleven daar zitten. Dat werd blijkbaar door de roeken getolereerd, want zij leken niet te protesteren. Uit de bomen-groep waren nu zowel kauwengeluiden als roekengeluiden te

*Twee roeken en twee kauwen zitten gemoedelijk bij elkaar.
foto: Frans Coolen*

horen. In feite wisselden ze elkaar met roepen af. Dan weer hoorde ik vrijwel alleen roeken, dan weer waren het vooral de kauwen die riepen. De groep kauwen in de nestbomen was maar een gedeelte van de grote zwerm. Nadat de kauwen de roekenbomen in waren gevlogen, viel de kauwenzwerm uiteen en zochten de overige vogels een slaapplek, waarschijnlijk ergens in de bomen in de buurt.

Om er zeker van te zijn dat dit geen eenmalige gebeurtenis was, ben ik op 11 april 's avonds weer gaan kijken. Ook nu waren er groepen kauwen rond de roekenbomen aan het zwermen, maar het leek er allemaal wat rustiger aan toe te gaan. Wel streek regelmatig een groep van 20-30 kauwen in een paar bomen pal naast de nestbomen neer. Al hun koppen waren gericht naar de nestbomen van de roeken. Toen het bijna donker was hoorde ik dat zich steeds meer kauwen gingen verzamelen in de bomen aan de overkant van de weg, vlak boven de plaats waar ik stond. Plotseling vlogen alle kauwen onder luid kabaal uit de bomen, en stortte de hele zwerm zich in bomengroep van de roeken. Het was letterlijk een invasie. Zelden heb ik zo'n indrukwekkende gebeurtenis in de natuur meegemaakt. Het was nog net licht genoeg om te zien dat ook nu de roeken zich weinig aantrokken van de kauwen. Ook kon ik nog een paar foto's maken. Dat roeken en kauwen gezamenlijk de nacht kunnen doorbrengen, wist ik niet maar is wel bekend. In het boek 'De kauw' van Achilles Cools wordt vermeld dat kauwen en roeken beide soms nestelen in dezelfde kolonies en zelfde gezamenlijke winterslaapplaatsen hebben. Dit laatste is dus in De Meern het geval.

Het is niet makkelijk dit gedrag van beide diersoorten te duiden. Roeken en kauwen blijken een bepaalde vorm van interactie met elkaar te hebben door samen te vliegen in een zwerm en het gezamenlijk slapen in een groep bomen. Er zijn geen tekenen van onderlinge vijandschap of intolerantie. In het boek 'Kraaien, kwajongens in bos en veld' van Jenny de Laet staat dat Roeken en Kauwen ook vaak samen foerageren.

Andere jaren bezocht ik de kolonie meestal overdag, zo rond het middaguur. Dus ik weet niet of het dit jaar de eerste keer was dat roeken en kauwen 's avonds zo dicht bij elkaar in de buurt verbleven. Hoewel de dieren vreedzaam met elkaar omgingen kan ik me voorstellen dat de roeken hinder ondervonden van de opdringerige kauwen. Het verschil in aantallen tussen beide soorten is wel erg groot. Het is mij niet bekend of kauwen nestrovers zijn, maar in een boosaardig scenario zou het kunnen zijn dat deze slimme beesten zich stiekem bij de roeken voegen om bij gelegenheid hun jongen uit de nesten te roven. Als zich dit vorig jaar zou hebben voorgedaan zou er dus een direct verband kunnen bestaan tussen de aanwezigheid van de kauwen en de achteruitgang van het aantal roeken en daarmee die van het aantal nesten. Of dit daadwerkelijk het geval is: volgend jaar ga ik de roekennesten zeker weer tellen. Ik hou u op de hoogte.

*Eén roek zit doodgemoedereerd tussen de zwerm ingevlogen kauwen.
foto: Frans Coolen*

Activiteiten afgelopen periode

Moeras- en Stinzenplantentuin van Wim Baas

Aan de rand van de Westbroekse Zodden bevindt zich deze ecologische moeras- en stinzenplantentuin. Met vruchten vruchtbare klei, kalkhoudende grond en schelpengruis zijn diverse biotopen aangelegd. In de tuin met reliëf zijn honderden orchideeën, kievitsbloemen, cyclaampjes en in de vijver massaal krabbenscheer en andere trilveenvormende waterplanten te zien. Een heel mooie tuin, met boeiende toelichting van eigenaar Wim Baas. Kerkdijk 126, 3615 BJ Westbroek, Utrecht. Ga ook een keer!

Geopend: van 10.00 tot 17.00 uur iedere laatste zaterdag van de maand februari t/m september.

Vogelexcursie Doove Gat bij Haastrecht

Het Doove Gat is een betrekkelijk nieuw natuurgebied bij Haastrecht, ook wel de Hoge Boezem Achter Haastrecht genoemd. Het Zuid-Hollands Landschap heeft een paar jaar geleden het gebied opnieuw ingericht. Stukken weilanden werden afgegraven waardoor het areaal natte natuur enorm toenam. Plassen worden afgewisseld door weilanden en in de plassen bevinden zich eilandjes. Het Doove Gat doet nu tevens dienst als opvanggebied voor overtollig water. Het is een plasdrasgebied waar allerlei weide- en watervogels zich thuis voelen. Met zijn zessen, met mooi weer, hoewel in het begin wel koud gingen we op 13 april op stap.

We hebben o.a. mannetje en vrouwtje wintertaling gezien. Daarnaast zagen we verschillende blauwborsten, kleine plevier, rietzanger, rietgors, lepelaars en bruine kiekendief. We hoorden een sprinkhaan(riet)zanger. Richard wees ons op een gal in een rietstengel van de sigaargalvlieg. Het was een mooi gebiedje en een geslaagde excursie.

De Zouweboezem: vogels kijken

Tijdens de de Nationale Vogelweek van 2019 van 11 t/m 19 mei, bezocht de KNNV met 5 personen op 18 mei de Zouweboezem, vlakbij Ameide. Het was heel mooi weer.

En we zagen heel veel vogelsoorten zoals purperreiger, zwarte stern, blauwborst, snor, rietzanger, koekoek en bruine kiekendief. Verder natuurlijk weidevogels en watervogels bij de plasjes langs de Lek en op open water in het gebied. En de mooie weilanden met rietorchissen, moeraskartelblad, zuring, echte koekoeksbloem om maar eens wat te noemen. Wat een kleuren!

Activiteiten komende periode

door Renee Lommen

Vlindercursus i.s.m. Vlinderstichting en Landelijke KNNV, 20 en 22 juni

De KNNV is partner van het project Jaarrond Tuintelling. In dit project vragen de soortenorganisaties en Vogelbescherming aan tuineigenaren om jaarrond tellingen te doen in de tuin. Het project kent ook evenementen-tellingen. Het meest bekend is de Tuinvogeltelling in januari. Maar er zijn ook andere tellingen, zoals de vlindertelling in juli en de spinnentelling in september. De laagdrempelige minicursus 'dagvlinders in de tuin' van de KNNV is landelijk ontwikkeld. De cursus bestaat uit 1 bijeenkomst en een excursie. De afdeling Utrecht organiseert ook een minicursus dagvlinders.

Lezing: donderdag 20 juni, 20:00 tot 22:00 uur

Griftsteede, van Swindenstraat 129, Utrecht

Excursie: zaterdag 22 juni, 12:00 tot 14:00 uur

Landgoed Oostbroek, start bij Het Winkeltje van Oostbroek, Bunnikseweg 45a, De Bilt

Maximum aantal deelnemers: 30

Contactpersoon: Jeanne Huijssoon, jhuijssoon@tele2.nl, tel. 06-44496581

Op de landelijke KNNV website komt een pagina met de informatie over deze minicursus, en voor iedere afdeling een aanmeldformulier.

Plantenexcursie Maximapark, 22 juni

Als je door het Maximapark loopt, kom je tal van wilde planten tegen. Dankzij de grote variatie aan milieuomstandigheden komen er meer dan 300 soorten voor. Wil je wel eens weten hoe die planten heten en waarom ze juist op die plek groeien? Loop dan op zaterdag 22 juni mee met de botanische wandeling verzorgd door Frans Coolen.

De wandeling begint om 10:30 uur en duurt 1,5 tot 2 uur. We vertrekken vanaf de werkschuur van de Vrienden van het Maximapark aan de Alendorperweg 10a in Vleuten. Na afloop is er koffie en thee. De deelname is gratis.

Maximapark

bron: leidsche-rijn.nieuws.nl/

Renkums Beekdal, 30 juni

Een heel bijzonder gebied! Waardevol door de aanwezigheid van natte hooilanden, sprengen met schoon bronwater en een gevarieerd bos. In het landschap is nog de erfenis zichtbaar van de voorlaatste ijstijd, toen smeltwater van het landijs het dal uitschuurde. Nu domineren meerdere beken het gebied, omzoomd door een relatief steile oostwand en een meer glooiende westrand. In 2006 heeft de gemeenteraad van Renkum besloten het industrieterrein Beukenlaan te ontmantelen en aan de natuur terug te geven: herstel van het lager gelegen beekdal.

Renkums beekdal

bron: www.geldersebezoekerscentra.nl/renkums-beekdal/

Het beekdal kan zich nu volledig gaan ontwikkelen tot ecologische verbindingzone van de hoog gelegen Veluwe naar de uiterwaarden van de Nederrijn. Leden van de KNNV-afdeling Wageningen inventariseren het gebied en volgen de ontwikkelingen.

We hebben een kenner van dit gebied, lid van KNNV-afdeling Wageningen, Eric Mincke bereid gevonden om ons rond te leiden in dit prachtige beekdal. De wandeling zal rond de 3 uur duren. Na afloop kunnen we nog gebruik maken van de horeca naast het informatiecentrum, voor wie dat wil.

Zondag 30 juni: om 11.00 uur verzamelen bij het informatiecentrum Renkums Beekdal, Nieuwe Keijenseweg 170, Renkum. Auto: parkeermogelijkheden aanwezig. Openbaar vervoer: trein van 8.54 vanaf Utrecht CS naar Ede-Wageningen, daar overstappen op streekbus 86: vertrek: 9.38 naar busstation Wageningen. Dan overstappen op breng bus 51: vertrek: 10.00 uur naar halte Bellevue in Renkum. Vervolgens 15 minuten lopen naar informatiecentrum (terugreis: 2 x per uur bus naar Arnhem station, 1x via Wageningen naar station Ede-Wageningen).

Opgave: voor 25 juni, activiteiten@utrecht.knnv.nl

Juli/augustus: idee voor een eigen excursie?! De Eemlijn

Ontdek Eemland en 't Gooi per fiets en fietsboot, wandel, fiets en relax bij ons aan boord. U stapt op en af op één van de opstapplaatsen van uw keuze. Indien u met de fiets bent zetten wij deze op het benedendek en geven deze op de plek waar u uitstapt weer met u mee.

Tijdens de vaart heeft u vanaf het bovendek een prachtig uitzicht over de Eemvallei en de Gooise uitlopers van de Utrechtse Heuvelrug.

Vertrek uit Amersfoort om 10:00 uur, soms heeft de boot Spakenburg als eindbestemming, soms Huizen, alwaar ca 13:30 uur aankomst. Tussen door kun je ook uitstappen, bijvoorbeeld in Eemdijk.

De boot wordt door vrijwilligers gevaren en is niet duur. In de periode van van 15 juni tot 14 september vaart de boot dagelijks. In mei, juni en oktober is er de mogelijkheid om de boottocht te combineren met een vogelexcursie van Natuurmonumenten. Voor meer informatie zie de site eemlijn.nl

De watertuintjes van Lombok

door Cockie Streng

Aan de rand van Lombok, bij het Muntgebouw, kruist de Leidse Rijn het Merwedekanaal. De sluizen in het Merwedekanaal, die ter hoogte liggen van de voormalige Sojafabriek, zijn enkele jaren geleden gerenoveerd. De 14 meter lange balken die gebruikt zijn om de sluizen te stutten wilde Rijkswaterstaat niet meer hebben. Er werd aan de buurtbewoners gevraagd of zij een idee hadden voor een bestemming van die balken. En dat hadden zij wel.

Balk, geleider en meerpaal in de Leidse Rijn

foto: Cockie Streng

De balken zijn tussen meerpalen in de Leidse Rijn aan geleiders en op drijvers bevestigd, zodanig dat ze tussen de 3 en 10 cm boven water kwamen te liggen en mee kunnen bewegen met het waterpeil. Er liggen nu 4 van die balken in het water ongeveer tussen nummer 70 en 83 van de Leidseweg. Op de balken zijn matten met oeverplanten bevestigd, en die oeverplanten staan glorieus te groeien en te bloeien. Dit tot groot plezier van de bewoners van de woonarken tegenover de voorheen kale kade. Ook alle fietsers die van de doorgaande fietsroute over de Leidseweg gebruik maken genieten van de begroeiing. Bewoners van de woonarken die nog geen balken voor hun deur hebben zouden ze ook graag willen hebben.

Bloeiende planten op de balken in de Leidse Rijn

foto: Cockie Streng

Meerkoet met jongen op de drijvende balken

foto: Cockie Streng

De balken zijn ook niet aan de aandacht van de meerkoeten ontsnapt. Zij gebruiken de bladeren van de op de balken groeiende lissen om hun nesttorentjes te maken en hun jongen te krijgen. De oeverplanten trekken natuurlijk ook allerlei insecten aan, die deels als voedsel voor de jongen dienen. En wat is leuker dan van boven af een kijkje te nemen en te genieten van de rode koppies die onder het zwarte ouderlijf vandaan komen.

Balk met losgeraakte drijver

foto: Cockie Streng

De balken zijn niet het enige eiland. Er ligt nog een groter driehoekig eiland vlak bij de plek waar de Leidse Rijn weer verder stroomt, bij de ophaalbrug nabij het Park Oog in Al. Dit eiland is door een kunstenaar, Marije Niele, gemaakt bij de feestelijke opening van de gerenoveerde sluizen en was oorspronkelijk beplant met petunia's om dat die zo leuk kleurrijk zijn. Maar dat was maar voor even want petunia's kunnen niet tegen vochtige voeten. Ook hier zijn later oeverplanten op gezet en spontaan verschenen, en ook hier hebben watervogels hun nestjes gemaakt.

Bijna verdronken eilandje in het Merwedekanaal

foto: Cockie Streng

Al jaren broeden hier een paar meerkoeten en een paar futen, en produceren 2 x per jaar een nest nakomelingen. Ze verdragen elkaar wonderwel. Ze beginnen al met nestbouw als het eiland nog kaal is, en enkele weken later zijn ze vrijwel onzichtbaar in de begroeiing. Om dit te volgen is een bron van plezier voor alle voorbijgangers. De vogels lijken niet te lijden onder de belangstelling vanaf de oever en de roeiers in het water. Dit jaar zag ik er weinig heil in. Het eiland was deels gezonken en het andere deel was een modderige bende. Maar als je je nest maar voldoende ophoogt kan het toch succes opleveren. En er groeien ook nog steeds wat planten.

Begroeiing van de balken langs de Leidseweg

foto: Cockie Streng

Je begrijpt, ik ben een van die genietende buurtbewoners. Als bioloog, duiker en KNNV-er ben ik samen met buurtbewoner Lies König, ook bioloog en KNNV-er, en een aantal andere duikers plannen gaan maken om de eilanden van een langzaam maar zekere ondergang te redden. Op het moment van schrijven is de reddingspoging nog niet begonnen, dat gebeurt op 1 juni vanaf 11:00 uur. Op het moment dat je dit leest hebben we hopelijk 2 balken boven water kunnen krijgen en hebben we geïnventariseerd hoe we met het driehoekige eiland aan de slag gaan. In het najaar hebben we wat meer zicht op het resultaat van onze reddingspoging en gaan we verder. Ook hopen we dan toezeggingen te hebben van subsidie om onze herstelplannen ten uitvoer te brengen. En hopelijk blijft er nog wat geld over om de watertuintjes uit te breiden.

Indien onbestelbaar retour: Muntkade 4, 3531 AK Utrecht

bron: gmjd.nl/koppelsteede

1000 Soortendag Lunetten

door Wim Vuik

Op zondag 16 juni wordt er voor de 2e keer een 1000 soortendag georganiseerd op stadsboerderij Koppelsteede in Utrecht-Lunetten.

24 uur lang proberen we zoveel mogelijk soorten uit diverse flora –en faunagroepen te vinden. Deelnemers kunnen aan diverse excursies meedoen, er zijn kinderactiviteiten, en we betrekken de wijk actief, bijvoorbeeld door een “dode vliegenbren-gactie”. Kortom, dit gaat weer een fraaie dag opleveren.

Wat is nu weer een “dode vliegenbren-gactie”? Vaak worden er in de zomer in huis tegen het raam en in de vensterbank dode vliegen of muggen gevonden. Het is de bedoeling dat mensen uit de wijk deze beesten in een doosje of bakje verzamelen en naar Koppelsteede brengen. Wij gaan proberen ze te determineren.

Verdere informatie, alsmede de complete invulling van deze dag, zal de komende maanden bekend worden gemaakt.

Als u nu al weet dat u deelnemer wilt zijn op deze dag, dan kunt u dat doorgeven aan wim.vuik@utrecht Natuurlijk.nl

Waarom ligt een dode vlieg altijd in de buurt van een raam?

bron: www.nononsancy.nl

Activiteiten in Vogelvlucht

Hele kwartaal Foto van de maand (www.knnv.nl/afdeling-utrecht/foto-van-de-maand)

20, 22 jun Vlindercurcus

22 jun Plantenexcursie Maximapark

30 jun Renkums beekdal

6-28 jul Nationale Vlindertelling

jul-aug De Eemlijn

14-15-16 jun KNNV Weekend Overijsselse Vecht (nog 1 plek!)

De Convo is de periodiek van de afdeling Utrecht van de KNNV en verschijnt vier keer per jaar. Een abonnement op de Convo kost € 11 per jaar en kan ieder moment ingaan. De opzegtermijn is drie maanden. Leden van de afdeling Utrecht ontvangen de Convo gratis.

Sluitingsdatum kopij voor de volgende Convo: 31 augustus 2019. Kopij aanleveren via redactie@utrecht.knnv.nl

Contributie/lidmaatschap 2019: Gewoon lid: € 29,00; huisgenootlid: € 11,50; jeugdlid*: € 17,75; Convalid: €11, te voldoen op rekening NL96INGB0000512683 t.n.v. Kon. Ned. Natuurhistorische Ver. Afd. Utrecht. Wie na 1 september lid wordt betaalt € 7,00 tot het einde van het kalenderjaar. U--pashouders kunnen hun contributie geheel of gedeeltelijk voldoen uit hun budget. Opzegging van het lidmaatschap vóór 1 november. Leden van de KNNV zijn bij activiteiten van de KNNV verzekerd tegen persoonlijke aansprakelijkheid.

Wil je de verenigingstelescoop voor maximaal 3 weken lenen, neem dan contact op met beheerder Leo Thijssen: ljm.thijssen@casema.nl

*Het jeugdlidmaatschap geldt tot en met het kalenderjaar waarin men 25 wordt.